

професійного розвитку та якнайповнішої реалізації власних ресурсів.

1. URL: <https://buki.com.ua/blogs/trendy-v-osviti-shcho-populyarne-sohodni/>.
2. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
3. URL: <http://blog.ed-era.com/personalizovane-navchannia/#:~:text=>.
4. URL: <https://naurok.com.ua/post/model-navchannya-perevernutiy-klas-zminyemo-osvitniy-proces>.
5. URL: https://www.researchgate.net/publication/328893617_Koucing_ak_pedagogicna_tehnologia_studentocentrichno_navcanna_u_VNZ#:~:text=.

Лакєєва Д. С.

студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Грицай І. О.

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКТРИНАЛЬНИХ ПІДХОДІВ У ТЕОРІЇ РОЗПОДІЛУ ВЛАДИ

Наукові роботи показують, що у світі немає жодної країни, яка могла б повністю реалізувати ідею доктрини Монтеск'є в рамках традиційного підходу абсолютного або суворого розподілу влади. Хоча доктринальні підходи Монтеск'є критикують, особливо прихильники сучасного підходу до концепції поділу влади, вони все ще зберігають значну цінність. Головна перевага його підходу полягає в тому, що це, безсумнівно, найкраща гарантія свободи людини.

Термін «поділ влади» є одним із найбільш заплутаних у політичному та конституційному розумінні. На думку Д. Маршалла, цю фразу використовували історики та політологи «з різним відтінком», оскільки це поняття проявляється багато в чому [3, с. 481].

Для розуміння цієї концепції необхідно вдатися до трьох підходів: традиційного (класичного), сучасного та марксистсько-ленінського. Традиційний підхід представляє Монтеск'є, який рішуче виступає за суворий розподіл владних повноважень між трьома державними органами – виконавчою, законодавчою та судовою владою [2]. Сучасний підхід до теорії розподілу влади

в іншому руслі прагне прояснити сувору доктрину Монтеस्क'є. Цей підхід, по суті, вказує на практичні труднощі в застосуванні суворої доктрини Монтеस्क'є і тому виступає за «змішаний уряд» або «слабкий розподіл влади» із «заборами та противагами» для запобігання зловживанням. Отже, ця концепція наполягає на тому, що основні функції держави мають бути чітко розподілені та повинен здійснюватися контроль, щоб жодна установа не втручалася в роботу іншої [2]. Марксистсько-ленінський підхід спростовує застосування доктрини розподілу влади. Він, по суті, відкидає теорію поділу влади, оскільки вона ігнорує класову природу суспільства. Існування державних органів із різною юрисдикцією в соціалістичній державі означає, що для збереження єдності державної влади необхідний певний розподіл функцій під час здійснення державної влади.

Сучасні конституційні системи демонструють широкий спектр механізмів законодавчого, виконавчого та судового провадження, і тому доктрина втратила більшу частину своєї жорсткості та догматичної чистоти. У ХХ ст., особливо після Другої світової війни, участь уряду в багатьох аспектах соціального та економічного життя призвела до розширення виконавчої влади. Отже, розподіл повноважень означає розподіл державних обов'язків на окремі гілки з метою обмеження виконання однієї з основних функцій іншою. Метою є запобігання концентрації енергії та забезпечення стримувань та противаг [1]. Різні наукові праці показують, що у світі немає жодної країни, яка могла б повністю реалізувати ідею Монтеस्क'є про абсолютний або суворий розподіл влади. Деякі вчені справедливо стверджують, що навіть батьківщина Монтеस्क'є, Франція, не суворо дотримувалася цієї доктрини. Проте деякі конституційні юристи погоджуються в принципі, що творці Конституції США якимось чином прийняли та розширили доктрину розподілу влади. Наприклад, у Конституції США [5, с. 764] три гілки роздільні та збалансовані; кожен орган має свій персонал, проводяться окремі вибори до виконавчої та законодавчої влади; кожна установа має конкретні повноваження та певну форму вето над іншою – повноваження однієї установи втручатися в іншу через право вето, ратифікацію призначень, звинувачення, судовий перегляд законодавства Верховним Судом [5].

Окрім Сполучених Штатів, конституційна практика в інших частинах світу створює враження, що доктрини не дотримуються суворо. Наприклад, відповідно до ст. 86 Конституції Південноафриканської Республіки (1996 р.) президент обирається Національними Зборами. Натомість у Кенії є парламентська система, у якій президент є главою держави та прем'єр-міністром, а також обраним членом парламенту. На додаток до критики вчення про розподіл влади воно все ще зберігає значну цінність, а саме:

– наголошує на необхідності сильних незалежних інституцій у державі для перевірки довільної влади виконавчої влади;

– функції уряду великі та різноманітні. Тому необхідно доручити ці функції певним органам, щоб ефективно встановити відповідальність за ви-

конання цих функцій;

- конституції, які повністю ігнорують цю доктрину, зазвичай є «поганими», й одна гілка влади перебуває в тіні інших;
- поділ влади, за Монтеस्क'є, є найкращою гарантією свободи людини;
- поділ влади сприяє підвищенню ефективності управління;
- поділ влади запобігає абсолютизму (як у монархіях або диктатурах, де всі гілки зосереджені в одній владі) або корупції, що виникає через можливість, що надаються неконтрольованою владою [4].

Отже, у висновку зазначимо, що доктринальний поділ влади не завжди дотримується конституційної практики країн. Широке використання стримувань і противаг (у президентських республіках) представляє значний відступ від доктрини. Відповідно до системи контролю та рівноваги, законодавча влада залежить від виконавчої через право глави держави накладати вето на законодавство та судовий контроль конституційності законів.

1. Костицький В. Соціологія сучасного праворозуміння та проблеми конституційного закріплення теорії розподілу влади. URL: http://www.kostytsky.com.ua/upload/doc/kost_ar-ticle.pdf.

2. Стецюк Н. В. Принцип поділу влади в українській державно-правовій традиції. URL: <http://lawreview.chnu.edu.ua/visnuku/st/641/19.pdf>.

3. Шевчук В. Тисяча років української суспільно-політичної думки. Київ: Дніпро, 2016. Т. 4. 520 с.

4. Теплюк М. О. Принцип поділу державної влади і проблеми забезпечення єдності влади. URL: <http://www.viche.info/journal/605/>.

5. Rule of Law Index. The World Justice Project. URL: <http://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index>.